

Авторова оценка и разказваческа позиция "Тютюн"

Публикувано от Simonsita на 23.04.2010

Авторова оценка и разказваческа позиция "Тютюн"

Авторовото концептуално присъствие в "Тютюн" има статут на най-висока идеологическа инстанция. Д. Димов е известен като опитен градител на убедителни образи. Той е умел психолог и пластик при създаването на силни и ярки характери. В този му роман обаче характеристиките на различните герои (с по-голяма или по-малка художествена убедителност) са представени посредством личната му нормативна система (наложена или искрена), основана върху комунистическата идейност.

Чрез позицията на всезнаещия и идейно категоричен повествовател Димов непрестанно произнася присъди или защитни пледоарии в зависимост от идейно-класовата същност на персонажа. Тенденциозните авторски оценки винаги се "дублират" и като самосъзнание на героите (самоприсъди или самооправдания и много рядко самоанализи). Открито идеологизираните пасажии са обясними, съгласно стиловата повеля на официалното изкуство от времето на казармения социализъм.

Те могат да се приемат като своеобразно алиби на Д. Димов спрямо конюнктурата на времето. Външни и чужди на пластиката на романа, тези идеологически късове са необходими идеологически вклинявания, обаче като намеса в художествения текст са насилени, колкото и да са вътрешно обусловени. Димов е създавал творбата си в условията на най-свирепа цензура (и като следствие - автоцензура), но все пак дори и идеологизираните му анализи придават своеобразна исторична "патина" на характеристиките в романа.

Макар и да са в съвкупността си чуждо тяло в романовия организъм, те са съществен компонент на темата за обречеността, върху която е създаден "Тютюн" - със задача да я доказват и илюстрират. В тях разказвачът отстъпва място на аналитика и социолога, който пояснява исторически тенденции и обвързаността на сюжетното развитие с тях.